

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

28

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 172

İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti Arasında Türk Kuvvetlerinin Statüsüne İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2343) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
<https://www.tbmm.gov.tr/yasama/komisyon-raporlari>
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/2343 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Genel Gerekçesi4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi5

• Dışişleri Komisyonu Raporu6

• Muhalefet Şerhleri11

• Teklif Metni14

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin14

• Mutabakat Muhtırası Metni15

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi’nde yayımlanan 1475949 evrak numaralı “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti Arasında Türk Kuvvetlerinin Statüsüne İlişkin Mutabakat Muhtırası”nın onaylanmasının uygun bulunduğu dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Numan KURTULMUŞ

İstanbul

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2343)	
ESAS	Dışışleri Komisyonu
TALİ	Milli Savunma Komisyonu

GENEL GEREKÇE

“Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti Arasında Türk Kuvvetlerinin Statüsüne İlişkin Mutabakat Muhtırası” 1 Mart 2024 tarihinde Antalya’da imzalanmıştır.

Mutabakat Muhtırası;

1. Libya’da görevlendirilen Türk Kuvvetlerinin uyacağı kurallar,
2. Tahsis edilen taşınır ve taşınmaz malların kullanımı ve mülkiyeti,
3. Askerî malzemelerin depolanması,
4. Kara, hava ve deniz araçlarının kullanımı,
5. Mal ve hizmet alımı,
6. Altyapı kurulması ve iletişim,

7. Türk Kuvvetlerine uygulanabilecek mali ve hukuki süreçler konularında ayrıntılı düzenlemeler içermektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: Z-90666677-599-241443

12 Ağustos 2024

Konu: Mutabakat Muhtırası

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1 Mart 2024 tarihinde Antalya’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti Arasında Türk Kuvvetlerinin Statüsüne İlişkin Mutabakat Muhtırası”nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

19/11/2024

Esas No: 2/2343

Karar No: 133

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2/2343 esas numaralı, “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti Arasında Türk Kuvvetlerinin Statüsüne İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanması Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi”, Komisyonumuzun 14/11/2024 tarihinde yaptığı 12’nci toplantısında görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 12/08/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti Arasında Türk Kuvvetlerinin Statüsüne İlişkin Mutabakat Muhtırası, 14/08/2024 tarihinde İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti Arasında Türk Kuvvetlerinin Statüsüne İlişkin Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 2/2343 esas numaralı Kanun Teklifi 15/08/2024 tarihinde esas komisyon olarak Dışişleri Komisyonuna, tali komisyon olarak Milli Savunma Komisyonuna havale edilmiştir.

Teklif, Komisyonumuzun 28’inci yasama dönemi 14/11/2024 tarihli 12’nci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile, Libya’da görevlendirilen Türk Kuvvetlerinin uyacağı kuralların, tahsis edilen taşınır ve taşınmaz malların kullanımı ve mülkiyetinin, askerî malzemelerin depolanmasının, kara, deniz ve hava araçlarının kullanımının, mal ve hizmet alımının, altyapı kurulması ve iletişiminin, Türk Kuvvetlerine uygulanacak mali ve hukuki süreçlerin düzenlenmesini öngören Mutabakat Muhtırasının onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklif’in tümü üzerinde yapılan görüşmelerde¹;

Dışişleri Bakan Yardımcısı Nuh Yılmaz tarafından;

Libya tarafının talebiyle kardeş ülkeye gönderilen ve yine Libya meşru hükümetinin talep ve arzusu doğrultusunda Libya’daki istikrar ve güven ortamının devamı için Türk Silahlı Kuvvetlerinin 2 Ocak 2024 tarihinden itibaren yirmi dört ay uzatılmasına ilişkin tezkerenin TBMM tarafından 30 Kasım 2023 tarihinde kabul edildiği,

Türk kuvvetlerinin Libya’daki statüsünün ahdî bir zemine kavuşturulmasının hem Türk Silahlı Kuvvetleri mensuplarının çıkarı hem de Türkiye’nin gittiği her ülkede meşru ve ahdî zeminlere riayetle hareket ettiğine dair uluslararası toplum nezdindeki itibarının devamı için elzem görüldüğü ve bahse konu muhtıranın bu doğrultuda imzalandığı,

Söz konusu muhtıranın istisnai bir tasarruf teşkil etmediği ve kuvvet bulundurulacak ülkelerle imzalanan kuvvetlerin statüsüne ilişkin metinlere benzer olduğu,

Muhtıranın, Libya’daki Türk kuvvetlerinin statüsünü güvence altına almakla kalmayıp aynı zamanda eşit egemenler ilkesi çerçevesinde kardeş Libya’nın haklarını da gözettiği,

Muhtıranın, Libya’da görevlendirilen Türk kuvvetlerinin uyacağı kurallar, tahsis edilen taşınır ve taşınmaz malların kullanımı ve mülkiyeti, askerî malzemelerin depolanması, kara, hava ve deniz araçlarının kullanımı, mal ve hizmet alımı, altyapı kurulması ve iletişim, Türk kuvvetlerine uygulanabilecek mali ve hukuki süreçler konularında ayrıntılı düzenlemeler içerdiği,

Karşılıklı iç onay süreçlerinin ivedilikle tamamlanarak Muhtıranın yürürlüğe girmesi, kardeş ülke Libya’daki TSK mensuplarının hak ve statülerinin güvence altına alınması ve Libya’yla egemen eşitlik ilkesi çerçevesindeki kardeşlik ilişkilerimizin devamı açısından önemli olduğu,

¹ Komisyonun toplantı tutanaklarına aşağıdaki bağlantı adresinden ulaşılabilir:
<https://www.tbmm.gov.tr/Tutanaklar/TutanakGoster/4032>

Türkiye'nin Libya'daki konumunun belli olduğu ve BM tarafından tanınan meşru hükümetten gelen davet üzerine Türkiye'nin duruma müdahale etmek suretiyle Libya'nın bölünmesinin önüne geçen ülke olduğu,

Türkiye'nin temel politikasının Libya'nın bütünlüğünün devamı, güvenliğinin sağlanması, iki taraf arasında yani doğu ile batı arasında mümkün olan en kısa sürede uzlaşılan bir hükümetin oluşturulması ve ülkenin yekpare bir şekilde kendisini yeniden inşası olduğu,

Güven ortamının tesisi ve uzlaşının oluşturulması temelinde Türkiye'nin Libya'daki bütün taraflarla diyalogunu sürdürmeye çalıştığı ve tüm tarafları bu ortak yapının oluşturulması için teşvik ettiği,

Muhtıranın, TSK'nın varlığıyla ilgili değil, statüsüyle ilgili olan bir anlaşma olduğu ve var olan anlaşmanın diğer tarafının BM tarafından tanınan resmî Libya Hükümeti olduğu,

ifade edilmiştir.

Komisyon üyeleri tarafından:

Libya'nın tek başına yeknesak bir ülke olarak görülmemesi gerektiği ve jeostratejik açıdan da değerlendirilmesi gerektiği,

Uluslararası anlaşmalarla bağlayıcı hükümler altında olan ve binlerce yıllık devlet geleneği olan bir yapının mensubu olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin muhatabının elbette ki legal bir yapı olacağı,

belirtilmiştir.

Türkiye ile Libya arasında imzalanan anlaşmaların Libya'daki onay süreçleri ile Trablus İstinaf Mahkemesi tarafından Ulusal Birlik Hükümeti'nin Türkiye ile hidrokarbon alanında iş birliğine ilişkin 2022 yılında imzaladığı mutabakat zaptının iptaline karar verdiğine ilişkin sorular yöneltilmiş, Dışişleri Bakanlığı Libya Daire Başkanı Mehmet Fazıl Şekerci tarafından cevaplandırılmış olup bu kapsamda;

Libya'da uluslararası toplumun meşru olarak tanıdığı, parlamentolar arası diplomasiyi de yürütmekte olduğumuz bir Temsilciler Meclisi'nin var olduğu,

Keza, BM'nin, Türkiye dâhil uluslararası toplum tarafından “Serrac” olarak tanınan Trablus'ta yerleşik bir Millî Birlik Hükümeti'nin mevcut olduğu,

Her iki kurumun uluslararası toplumca ve Türkiye tarafından meşru olarak tanınırken ülke içerisindeki ayrılıklardan dolayı Meclis'in ve Hükümetin birbirlerini tanımadıkları,

Bu çerçevede, imzalanan metinlerin Meclis onayı gerektirdiği için Hükümetin tarafından imzalanan anlaşmaların, Meclis tarafından onaylanmadığı,

Tanıtma olayının Libya hukukundan kaynaklanan bir durum olduğu,

Meşru, tanınan ve uluslararası imza atma yetkisine sahip hükümetin, “mutabakat muhtırası” ismi altındaki imzaladığı evrakları Meclise sunmadan kabine onayıyla yürürlüğe koyabildiği,

Hem 2019'da hem de 2020 yılında Libya tarafıyla imzaladığımız tüm metinlerin mutabakat muhtırası olarak imzaya yetkisine sahip olduğu beyanı üzerine Libya Hükümeti'nin imzalanmış metinleri olduğu,

2019'da imzalanan metinlerin bir önceki hükümetçe imzalandığı hâlde mevcut hükümetin de göreve gelir gelmez yazılı olarak bu metinleri tanıdığı, yürürlükte olduğu hususunda ülkemize yazılı olarak beyanda bulundukları,

2019'daki metnin bir unsuru olarak TBMM onayına sunulan metnin, Libya tarafında hükümet onayı ile yürürlüğe gireceği,

2022 yılında imzalanan hidrokarbon iş birliğine ilişkin mutabakat muhtırası hakkında Libya'da bir yerel mahkeme tarafından yürütmeyi durdurma kararı alındığı,

Libya Hükümetiyle konunun görüşüldüğü ve kendi iç mevzuatlarına göre sorunu çözecekleri hususunda bilgi paylaşımında bulundukları,

Mutabakat muhtırasıyla ilgili durum bu olmakla beraber, iki ülke Enerji Bakanlıkları arasındaki resmî temasların devam ettiği ve yine iki ülkenin enerji sektörlerinin karşılıklı fayda çerçevesinde birtakım çalışmaları ve projeleri somutlaştırmak üzere temaslar bulundukları,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Kabuller ve Değişiklikler

Teklif'in tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklif'in 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen kabul edilmiştir.

5. Genel Kurulda Temsil

İçtüzüğün 45'inci maddesi uyarınca, Teklif'in Genel Kuruldaki görüşmelerinde Komisyonumuzu temsil etmek üzere İstanbul Milletvekili Derya Ayaydın, Elâzığ Milletvekili Mahmut Rıdvan Nazırlı, İstanbul Milletvekili Tuğba Işık Ercan ile Konya Milletvekili Ziya Altunyaldız, Teklif ile ilgili özel sözcük olarak seçilmiştir.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Fuat Oktay</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>
Ankara	Balıkesir	İzmir
Kâtip	Üye	Üye
<i>Derya Bakkak</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>	<i>Kürşad Zorlu</i>
Gaziantep	Ankara	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Ceylan Akça Cupolo</i>	<i>Serhat Eren</i>	<i>Talih Özcan</i>
Diyarbakır	Diyarbakır	Düzce
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Mahmut Rıdvan Nazırlı</i>	<i>Kamil Aydın</i>	<i>Utku Çakırözer</i>
Elâzığ	Erzurum	Eskişehir
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Ali Şahin</i>	<i>Derya Ayaydın</i>	<i>Seda Gören Bölük</i>
Gaziantep	İstanbul	İstanbul
	(Bu raporun özel sözcüsü)	

Üye	Üye	Üye
<i>Yunus Emre</i>	<i>Tuğba Işık Ercan</i>	<i>Zafer Sırakaya</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	
<i>Ziya Altunyaldız</i>	<i>Metin Ergun</i>	
Konya	Muğla	
(Bu raporun özel sözcüsü)		

MUHALEFET ŞERHİ

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükûmeti Arasında Türk Kuvvetlerinin Statüsüne İlişkin Mutabakat Muhtırası, Libya’da görev yapmakta olan Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) unsurlarımızın özellikle hukukî statüsünü belirlemesi ve böylelikle onların güvenliğini temin etmesi açısından önemli bir içeriğe sahiptir. Bu açıdan mutabakat muhtırasının hükümlerinin bir an önce yürürlüğe girmesi bizim tarafımızda da olumlu değerlendirilecek bir gelişmedir.

Buna mukabil, TSK unsurları 2 Ocak 2020’de TBMM’den geçirilen ve 3 Ocak 2020 günü Resmî Gazete’de yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı Tezkeresinin kabulünden bu yana Libya’da görev yapmaktadır. Birliklerimiz, beş yıla yakın süredir Libya’da görevdeyken onların hukuki statüsünü garanti altına alan bir mutabakat muhtırasının TBMM’ye daha yeni getiriliyor olması, bir başka deyişle askerlerimizin uzun bir süre ev sahibi ülke tarafından tanınacak hukuki güvencelerden yoksun şekilde operasyona gönderilmiş olması kabul edilemez. Bugüne kadar Libya’da şehit olmuş birçok Türk askeri ve istihbaratçısının varlığı düşünüldüğünde durumun vahameti daha da büyümektedir. Mutabakat Muhtırasında yer alan hükümlerin yokluğunda askeri varlığımızın Libya’da faaliyette bulunması, anlaşmanın fiilî gerekliliğini de sorguya açmaktadır.

Cumhur İttifakı iktidarının uluslararası kurumların bünyesindeki barış gücü operasyonları haricinde TSK unsurlarımızı denizaşırı operasyon bölgelerine meşruiyetlerini sağlayacak hukuki temeli oluşturmadan göndermesi bizler tarafından uzun süredir sorgulanmakta ve eleştirilmektedir. Gerekli uluslararası sözleşmeler meclis onayından geçmeden ve iç hukukumuza girmeden, yani ne iç hukuk ne de uluslararası hukuk nezdinde netleşmeden yapılan görevlendirmeler, ordumuzun ve devletimizin eylemlerinin meşruiyetini tartışmalı hâle getirmektedir.

Bu durumun bir başka örneği de 2024 yılı Şubat ayında Somali ile imzalanan ve içeriği kamuoyuna açıklanmayan askeri işbirliği anlaşması daha TBMM Dışişleri Komisyonuna bile gelmeden, 26 Temmuz 2024’te Türk Deniz Kuvvetlerini Somali Karasularında görevlendiren Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi marifetiyle denizcilerimizin gönderilmesi için TBMM Genel Kurulundan yetki alınmıştır.

Bizler için büyük soru işareti yaratan konulardan birisi de Libya'daki konumumuz ve politik muhataplarımızdır. Şerhe konu olan muhtıranın altında da imzası olan Başbakan Abdülhamid Dıbeybe'nin yönetimindeki Millî Birlik Hükümeti, Türkiye'nin aslı muhatabı olmasına ve TSK unsurlarının Libya'ya Birleşmiş Milletlerin de meşru saydığı bu hükümetin varlığını korumak için gönderilmesine rağmen, 14 Kasım 2024 tarihli Dışışleri Komisyonu toplantısına katılan Dışışleri Bakan Yardımcısı, Türkiye'nin Libya'da karşı cephede savaşıyan Halife Hafter ile de diyalog içinde olduğunu açıklamıştır. TSK unsurlarımızın hem savaşıyan tarafı hem de hukuki güvencelerden yoksun olarak gönderildiği bir cephede karşı tarafla irtibatta olmak da başlı başına bir tezattır. Tüm bunlar birlikte düşünüldüğünde, askerlerimizin bir maceraya sürüklendiği ve ileride birtakım belirsizliklerden muzdarip olacakları kanaati bizlerde oluşmuştur.

Bu nedenlerle, içeriğinde ve hükümlerinde sorun görmememize rağmen, Libya'da askerlerimizin gönderilmesinden beş yıl sonra önümüze getirilmesi hasebiyle bu mutabakat muhtırasına muhalifiz.

18.11.2024

Talih Özcan

Utku Çakırözer

Yunus Emre

Düzce

Eskişehir

İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

Arap Baharı'nın en fazla yıkıma yol açtığı ülkelerden biri Libya'dır. Muammer Kaddafi'nin öldürülmesinden sonra ortaya çıkan siyasi boşluk, Libya'yı küresel ve bölgesel güç çatışmasının sahası haline getirmiştir.

Gelinen aşamada Libya'da fiilen iki ayrı yönetim söz konusudur. Trablus'taki yönetim en başta İhvanı ve siyasal İslamcı kesimlerin ağırlığıyla tanınırken, Avrupa devletlerinin müdahaleleri nedeniyle son 3 yıl boyunca Trablus Yönetimi'nde daha dengeli bir koalisyondan bahsetmek mümkündür. Tobruk merkezli ve Temsilciler Meclisi'nin bulunduğu hükümette ise Mısır'ın desteklediği ve General Hafter'in başını çektiği hükümet bulunmaktadır.

AKP Hükümeti, Libya'da desteklediği İhvan Hareketi'nin Hafter karşısında askeri avantaj elde edebilmesi için çok sayıda SİHA ve Kirpi tipi zırhlı araç sevk etmişti. Ayrıca Suriye'den çok sayıda cihatçı çete, Türkiye üzerinden Libya'daki cepheye gönderilmişti. Açık bir biçimde yürüten vekalet savaşı Libya'da da Türkiye ile Mısır'ı karşı karşıya getirmişti. Diğer yandan Trablus Hükümeti ile Türkiye arasında imzalanan deniz yetki anlaşması ile Mısır ve Yunanistan bu anlaşmaya cevap olarak haritada çakışmaya sebep olan başka bir deniz yetki anlaşmasını imzalayarak Doğu Akdeniz'de yeni bir bloklaşmaya sebebiyet verilmişti.

Bu anlaşma, Türkiye'nin Trablus Hükümeti'nin egemenlik sahasında sınırları belirlenmemiş bir askeri üssün kurulmasını ve bu üsteki TSK personelinin Libya'daki hukuki statüsüne bir nevi dokunulmazlık kazandırmak ve vergilerden muafiyet gibi bir dizi ayrıcalığın sağlanmasını içermektedir.

Trablus merkezli Libya Milli Birlik Hükümeti, iç savaşın bir tarafı olmakla birlikte çatışmalı dönemde bir çok sivilin katledildiği eylemlerden de sorumlu tutulmaktadır. DEM Parti Grubu olarak Türkiye'nin savaş suçlarına yardım ve yataklık edecek bir konumdan çıkarılmasında ısrarcıyız.

İlkel olarak iç savaşın devam ettiği ve Libya'nın fiilen bölünmüş olduğundan yola çıkarak, anlaşma yapılan hükümetin meşruiyeti tam olarak sağlanana kadar herhangi bir askeri anlaşmanın yapılmamasından yana olduğumuz gerekçesiyle bu anlaşmaya şerh düşüyoruz.

Serhat Eren
Diyarbakır

Ceylan Akça Cüpolo
Diyarbakır

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
NUMAN KURTULMUŞ’UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
LİBYA DEVLETİ MİLLÎ BİRLİK HÜKÜMETİ
ARASINDA TÜRK KUVVETLERİNİN
STATÜSÜNE İLİŞKİN MUTABAKAT
MUHTIRASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 1 Mart 2024 tarihinde Antalya’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti Arasında Türk Kuvvetlerinin Statüsüne İlişkin Mutabakat Muhtırası”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

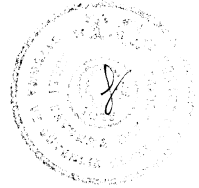
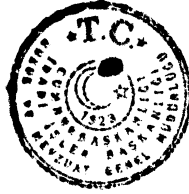
**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE
LİBYA DEVLETİ MİLLÎ BİRLİK HÜKÜMETİ
ARASINDA TÜRK KUVVETLERİNİN
STATÜSÜNE İLİŞKİN MUTABAKAT
MUHTIRASININ ONAYLANMASININ UYGUN
BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
LİBYA DEVLETİ MİLLÎ BİRLİK HÜKÜMETİ
ARASINDA
TÜRK KUVVETLERİNİN STATÜSÜNE İLİŞKİN
MUTABAKAT MUHTIRASI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
LIBYA DEVLETİ MİLLÎ BİRLİK HÜKÜMETİ
ARASINDA
TÜRK KUVVETLERİNİN STATÜSÜNE İLİŞKİN
MUTABAKAT MUHTIRASI

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti, (bundan böyle “Taraflar” veya “ Taraflar” olarak anılacaktır);

Birleşmiş Milletler Şartı’nın amaç ve ilkelerine bağlılıklarını ve aralarında dostluk ve barış ilkeleri üzerine kurulu kardeş halklar arasındaki tarihi ilişkiyi teyit ederek,

04 Nisan 2012 tarihinde Ankara’da imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Libya Hükümeti Arasında Askeri Eğitim İşbirliği Mutabakat Muhtırası ile 27 Kasım 2019 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti Arasında Güvenlik ve Askeri İşbirliği Mutabakat Muhtırası hükümlerini dikkate alarak,

02 Ocak 2020 tarihli ve 1238 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin kararına istinaden Libya’ya görevlendirilen Türk Kuvvetlerinin Libya Devleti’nin egemenliğine, bağımsızlığına, bölgesel selametine, ulusal birliğine, tarafların eşitliğine karşılıklı saygı temeli çerçevesinde, ortak eğitimler aracılığıyla Libya Devleti’nin savunma kapasitesinin desteklenmesi ve güçlendirilmesi için;

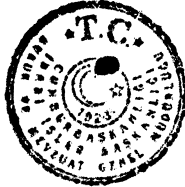
Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti’nin Libya Silahlı Kuvvetleri ve Emniyet Kuvvetlerini yapılandırmada yardım arzusuna dayanarak,

Aşağıdaki hususlarda mutabakata varmışlardır.

MADDE 1

TANIMLAR

- 1. Türk Kuvvetleri:** Taraflar arasında imzalanan Güvenlik ve Askeri İşbirliği Mutabakat Muhtırasına binaen Libya Devleti Ulusal Mutabakat Hükümeti’nin daveti üzerine Libya’ya destek olmak üzere görevlendirilen Türk Silahlı Kuvvetleri mensupları ile diğer ilgili Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşlarının mensuplarını,
- 2. Libya Hükümeti:** Birleşmiş Milletler tarafından tanınan Libya Devleti Millî Birlik Hükümeti’ni,
- 3. Türk Kuvvetleri Komutanı:** Savunma Güvenlik İşbirliği ve Eğitim Yardım, Danışma unsurlarının Komutanını,
- 4. Tahsis Edilen Taşınır ve Taşınmaz Mallar:** Libya Hükümeti tarafından Türk Kuvvetlerine tahsis edilen kara, deniz, hava ve uzay araç ve gereçleri ile silah, tesis, belirli bina ile her türlü malları ifade eder.

MADDE 2

AMAÇ VE KAPSAM

Güvenlik ve Askerî İşbirliği Mutabakat Muhtırasının IV. Maddesine istinaden Libya Devletinin talebine binaen Libya'ya görevlendirilen Türk Kuvvetlerinin statüsünü belirlemektir.

MADDE 3

KURALLAR VE KISITLAMALAR

1. Libya'ya görevlendirilen Türk Kuvvetleri uluslararası hukuka, Libya Devletinin hukuk kurallarına, her iki devletin örf ve adetlerine saygılı davranmakla yükümlü olacaktır.
2. Türk Kuvvetleri Mutabakat Muhtırasının "Giriş" bölümünde yer alan esaslar uyarınca kendisine verilen görevlerin ifası sırasında yakaladığı şahısları mümkün olan en kısa zamanda Libya yetkili makamlarına teslim eder.

MADDE 4

TAHSİS EDİLMİŞ/EDİLECEK TAŞINIR VE TAŞINMAZ MALLARIN KULLANIMI

1. Türk Kuvvetleri bu Mutabakat Muhtırası hükümleri uyarınca tatbik ve Türk Kuvvetlerinin statüsüne uygun olarak tahsis edilen veya ileride tahsis edilecek her türlü taşınır ve taşınmaz malın her türlü kullanım yetkisini haizdir.
2. Türk Kuvvetlerine tahsis edilen veya ileride tahsis edilecek bina ve tesislerde güvenlik Libya Hükümeti tarafından sağlanır. Türk Kuvvetleri Libya tarafı ile istişare ettikten sonra ilave güvenlik tedbirlerini almaya ayrıca yetkilidir.
3. Libya Hükümeti, Türk Kuvvetleri Komutasının teklifinin ve ihtiyacını bildirmesinin ardından ek tesis temin etmeyi ve tahsis edilen veya ileride tahsis edilecek tesis, bina ve ek yapılarda görevin gerektirdiği onarım, altyapı ve diğer tadilatları imkânlar ölçüsünde yapmayı taahhüt eder.

MADDE 5

MÜLKİYET

1. Türk Kuvvetlerine bu Mutabakat Muhtırası hükümleri gereğince tahsis edilen her türlü taşınmaz mallar ile sarf edilmeyen taşınır mallar görevin bitiminde Libya Hükümeti tarafından teslim alınır. Ayrıca görevin bitiminde Taraflarca mutabık kalınması halinde, Türk Kuvvetlerinin kullanımında ve TSK envanterinde bulunan her türlü taşınır ve taşınmaz malların mülkiyet işlemleri Güvenlik ve Askerî İşbirliği Mutabakat Muhtırası hükümlerine göre yürütülür.
2. Libya Hükümeti bu Mutabakat Muhtırası hükümleri gereğince tahsis edilen her türlü taşınır ve taşınmaz malların kullanımı ve bazı taşınır malların tahvil edilmesi nedeniyle yıpranma ve kırım bedeli veya kira ücreti talep etmemeyi taahhüt eder.

MADDE 6

SİLAH, MÜHİMMAT VE DİĞER MALZEMELERİN DEPOLANMASI

Libya Hükümeti bu Mutabakat Muhtırası hükümleri gereğince Türk Kuvvetlerinin göreve yönelik uluslararası hukuk tarafından yasaklanmamış mühimmat ve malzemelerinin, Libya tarafıyla istişarenin ardından belirlenecek yerlerde depolanmasını kabul eder.

MADDE 7

MOTORLU ARAÇ, DENİZ VASITALARI VE HAVA ARAÇLARININ KULLANILMASI

1. Türk Kuvvetlerinin hava sahası kullanımına yönelik teknik talepleri Libya Hükümetince karşılanır. Bu Mutabakat Muhtırası kapsamında Libya Hükümeti ile istişare edilerek Türk Kuvvetlerince getirilen malzeme kontrolden müstesna olur, vergi ve harçlardan muaf tutulur.
2. Bu Mutabakat Muhtırası kapsamında Libya deniz yetki alanı ve karasularına giren Türk deniz araçları ve bunların personeli ve bu araçlara ilişkin ya da bu araçlarla taşınan malzeme ve mühimmat alıkonmaz veya başka icraatlara tabi tutulmaz ve Libya kanunları uyarınca her türlü mali harçtan muaf tutulur.
3. Bu Mutabakat Muhtırasının tatbik edilmesine ilişkin Türk Kuvvetlerine ait her türlü aracın yakıt ihtiyacı ve diğer lojistik ihtiyaçları Libya Hükümeti tarafından mevcut imkânlar çerçevesinde bedelsiz olarak karşılanır.

MADDE 8

MAL VE HİZMET ALIMI İLE MÜTEAHHİTLİK HİZMETLERİ

1. İhtiyaç duyulan mal ve hizmetlerin tedariki için Türk Kuvvetlerince Libya içindeki müteahhitlerle sözleşme imzalanır. Söz konusu malların yerel olarak temin edilememesi halinde Libya dışındaki yüklenicilerle sözleşmeler yapılır.
2. Türk Kuvvetleri tarafından bu Mutabakat Muhtırası kapsamındaki görevlerin yerine getirilmesi için yapılan her türlü sözleşme ve alımların bedelleri ilgili Libya makamları ile yapılacak istişare sonucu imkânları ölçüsünde Libya Hükümeti tarafından ödenir.

MADDE 9

ALTYAPI KURULUMU VE İLETİŞİM

1. Libya Hükümeti, Türk Kuvvetlerinin konuşlandığı veya ileride konuşlanacağı bina, tesis ve arazilere herhangi bir kısıtlama olmaksızın elektrik, su, kanalizasyon ve internet ile diğer bilgi işlem altyapısını, sistem ve cihazlarca ihtiyaç duyulan frekansları ve bu hizmetleri bedelsiz olarak sağlamayı taahhüt eder.
2. Türk Kuvvetleri kendi aralarında veya Türkiye ile görüşmelerini sağlamak için kendi kablolu veya kablosuz iletişim sistemlerini kurabilir, eksik olan her türlü teçhizat, altyapı kurulumu ve malzemenin temini için yapılan masraflar ilgili Libya makamları ile istişare ettikten sonra imkânları ölçüsünde Libya Hükümeti tarafından karşılanır.

MADDE 10

GİZLİLİK DERECELİ BİLGİ VE MALZEMENİN GÜVENLİĞİ

Gizlilik dereceli bilgi ve malzemelerin güvenliği hakkında “Güvenlik ve Askeri İşbirliği Mutabakat Muhtırası”nın ilgili hükümleri uygulanır.

MADDE 11

HUKUKİ HUSUSLAR

1. Bu Mutabakat Muhtırası kapsamında Türk Kuvvetleri personeli tarafından münhasıran Türkiye Cumhuriyeti malına veya emniyetine veya münhasıran Türk Kuvvetleri personelinin şahsına veya malına karşı işlenen suçlar ile Türk Kuvvetleri personelinden herhangi birinin görevin ifası dolayısıyla veya görevin ifası sırasında işlenen suçlar ve disiplin hukuku bakımından Türkiye Cumhuriyeti mevzuatı uygulanacak olup, yargı yetkisi Türkiye Cumhuriyeti’ne aittir.
2. Türk Kuvvetleri tarafından görev dışında işlenen suçlar Libya yaptırım, kanun ve icraatlarına tabi olur. Libya Devleti’nin yargı yetkisinin uygulandığı ancak hüküm içeriğinin Türk Cumhuriyeti mevzuatında bulunmayan bir cezayı öngördüğü hallerde, her iki Devletin mevzuatında yer alan veya Taraflar için uygun olan bir ceza türü uygulanır.
3. Hangi faaliyetlerin görev veya görevin icrası kapsamında olduğu hususu Savunma ve Güvenlik İşbirliği Ofisi tarafından tespit edilir.

MADDE 12

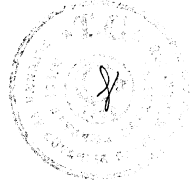
SİLAH VE ÜNİFORMALARIN KULLANIMI

Türk Kuvvetlerinin şahsi veya kadro silah ve mühimmatlarını günlük çalışmaları sırasında üzerlerinde taşımalarına, iş için tahsis edilen binalarda resmî üniformalarını giymelerine, Taraflar arasında üzerinde mutabık kalınacak istisna düzenlemeler göz önünde bulundurulmak suretiyle müsaade edilir. Bu hususa ilişkin detaylar Savunma ve Güvenlik İşbirliği Ofisi tarafından müştereken belirlenir.

MADDE 13

GİRİŞ VE ÇIKIŞ İŞLEMLERİ

1. Bu Mutabakat Muhtırasının tatbik edilmesi kapsamında Savunma Güvenlik İş Birliği ve Eğitim Yardım, Danışma Komutanlığı tarafından belirlenen Türk Kuvvetlerinin Libya Hükümeti tarafından belirlenecek havaalanı ve limanlardan ülkeye girişlerinde ve ülkeden çıkışlarında Libya Hükümeti vize şartı aramaksızın pasaportlarını mühürler. Ayrıca kişiler ve beraberindeki eşyalar harçlardan muaf tutulur.
2. Taraflar arasındaki istişarelerin ardından varılabilecek mutabakatla, Savunma Güvenlik İş Birliği ve Eğitim Yardım, Danışma Komutanlığı tarafından kurulacak mekanizmayla Türk Kuvvetlerinin ülkeye girişlerinde ve çıkışlarında iki ülke arasındaki güvenliğin göstergesi olarak mutut icraatların uygulanmasından sarfı nazar edilir.

MADDE 14

İTHALAT, İHRACAT VE VERGİLENDİRME

1. Libya Hükümeti, Türk Kuvvetlerince sözleşme yapılan müteahhitler tarafından bu Mutabakat Muhtırasında belirtilen görevlerin yerine getirilmesini temin amacıyla yapılacak faaliyetlerde kullanılacak her türlü mal ve hizmetlerin ilgili Libya makamları ile istişare edildikten sonra Libya'ya ithaline veya Türkiye'ye gönderilmesine müsaade eder.
2. Bu Madde kapsamında yapılacak ithalat ve ihracat işlemleri Libya Hükümetince lisans, izin, onay, inceleme, vergi ve ücrete tabi tutulmaz.
3. Libya Hükümeti bu Mutabakat Muhtırası hükümleri uyarınca Türk Kuvvetlerini görevlerinin icrasında her türlü vergiden muaf tutar.

MADDE 15

SÜRÜCÜ VE DİĞER EHLİYET BELGE VE LİSANSLARI

1. Libya Hükümeti, Türk Kuvvetlerinin sahip olduğu her türlü kara, deniz ve hava aracına ilişkin sürücü belgeleri ile diğer araç ve gerecin kullanımına ilişkin belgelerin geçerliliğini onaylar.
2. Libya Hükümeti, Türk Kuvvetleri tarafından kullanılan ve taktik olmayan her türlü motorlu araca kendi kanunları uyarınca ihtiyaç olması halinde geçerli bir ruhsat vermeyi kabul eder.
3. Libya Hükümeti bu Madde kapsamında verilen ruhsat ve kullanılan araçları hangi isim altında olursa olsun her türlü harçtan muaf tutar.

MADDE 16

POSTA İŞLEMLERİ VE DİĞER TESİSLER

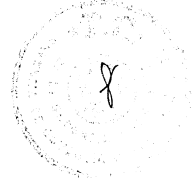
1. Türk Kuvvetleri Libya Devleti kanunlarına aykırılık teşkil etmeyecek biçimde, kendi mensuplarının istirahatı ve ihtiyaçları için kendilerine tahsis edilmiş bulunan bina, tesis ve arazilerde çeşitli tesisler ile postane, banka şubesi ve çeşitli spor tesisi ve dinlenme alanları kurabilir.
2. Libya Hükümeti, Türk Kuvvetleri tarafından yerel kanunlara aykırı olmayacak şekilde izin verilen ve posta yoluyla gönderilecek bütün gönderileri harçtan muaf tutar.
3. Bu Madde kapsamında yapılacak faaliyetlerin icraatını temin için yapılacak mal ve hizmet ithalatı hiçbir vergiye ve ücrete tabi tutulmaz.

MADDE 17

TAZMİNAT TALEPLERİ

Taraflar, bu Mutabakat Muhtırasında yer alan faaliyetlerin icrası sırasında kişilerin kendilerine verilen görevi yerine getirmeleri esnasında meydana gelebilecek yaralanma veya ölüm veyahut kişi ve malvarlığına gelebilecek zararlar için herhangi bir tazminat talep etmez.

Üçüncü tarafların tazminat talepleri hususunda Libya Hükümeti sorumlu olup Türkiye Cumhuriyeti devleti aleyhine hükümlenebilen tazminatlar Libya Hükümeti tarafından karşılanacaktır. Türk tarafı, eğitim faaliyetleri sırasında kullanılan malzemenin emniyetli olduğunu imkânlar ölçüsünde temin eder.

MADDE 18

İŞBİRLİĞİ VE KOORDİNASYON

Bu Mutabakat Muhtırasının uygulanması kapsamında Türk Kuvvetleri ile Libya Hükümeti arasındaki her türlü işbirliği ve koordinasyon Savunma ve Güvenlik İşbirliği Ofisi aracılığıyla yapılır.

MADDE 19

SAĞLIK HİZMETLERİ

1. Türk Kuvvetleri tarafından işletilecek hastanelerin/sağlık birimlerinin tüm sağlık ana malzemeleri ve yedek parça ihtiyaçları ile tüketim malzemeleri Libya Devletinin imkânları ölçüsünde bedelsiz olarak karşılanır.
2. Türk sağlık personeli tarafından acil vaka olarak kabul edilen hasta/yaralıları için Libya Hükümeti tarafından ambulans uçak sağlanır.
3. Bu Mutabakat Muhtırası kapsamında Libya Hükümeti tarafından Türk Kuvvetlerine sağlanan sağlık hizmeti ücretsiz olacaktır.

MADDE 20

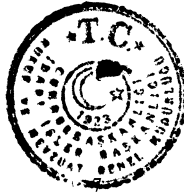
GÜVENLİK KONULARINDA KOORDİNASYON VE İŞBİRLİĞİ

1. Libya Hükümeti bu Mutabakat Muhtırası kapsamında gelen personel ve malzemelerin giriş/çıkışı esnasında gerekli güvenlik önlemlerini alır.
2. Türk Kuvvetleri Komutanı Savunma ve Güvenlik İşbirliği Ofisi ile koordineyi müteakip doğrudan (Libya) kolluk/güvenlik birlik ve istihbarat birimi ile irtibat kurabilir.
3. Türk Kuvvetlerince talep edilmesi halinde Libya Hükümetince kuvvet koruma ve refakat (eskort) sağlanır.

MADDE 21

**UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ VE TARAFLARIN DİĞER ULUSLARARASI
ANLAŞMALARDAN DOĞAN TAAHHÜTLERİ**

1. Uyuşmazlıkların çözümü Güvenlik ve Askeri İşbirliği Mutabakat Muhtırası'nın XVI'ncı maddesinde belirtilen esaslara göre çözülür.
2. Bu Mutabakat Muhtırası ile "Giriş" bölümünde atıfta bulunulan Mutabakat Muhtıraları arasında bir hüküm uyumsuzluğu olması halinde, bu Mutabakat Muhtırası hükümleri uygulanır.
3. Taraflar bu Mutabakat Muhtırasının amaçlarını gerçekleştirmek üzere ortaya çıkabilecek diğer ihtiyaçları iyi niyet çerçevesinde karşılanması için gerekli tüm gayreti gösterir.

MADDE 22

YÜRÜRLÜK SÜRESİ VE SONA ERME

1. Bu Mutabakat Muhtırası yürürlüğe giriş tarihinden itibaren 3 (üç) yıl süreyle yürürlükte kalır.
2. Bu Mutabakat Muhtırası, taraflardan biri Mutabakat Muhtırasını sona erdirmeye niyetini diğer tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak bildirmediği takdirde, 1'er (biri) yıllık süreler için kendiliğinden uzar.
3. Taraflardan biri, Mutabakat Muhtırasını herhangi bir zamanda sona erdirmeye niyetini diğer tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak bildirebilir. Mutabakat Muhtırasının sona erdiğine ilişkin bildirimler yapıldığı tarihten 90 (doksan) gün sonra hüküm doğurur.

MADDE 23

ONAY VE YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ

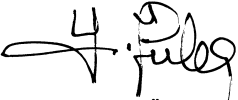
1. Bu Mutabakat Muhtırası, Tarafların Mutabakat Muhtırasının yürürlüğe girmesi için gerekli usullerinin tamamlandığını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer.
2. Taraflardan her biri gerektiğinde bu Mutabakat Muhtırasının değiştirilmesi veya gözden geçirilmesini diplomatik yollarla önerebilir. Üzerinde yazılı olarak mutabık kalınan tadil veya değişiklikler, bu Maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen usul uyarınca yürürlüğe girer.

MADDE 24

METİN VE İMZA

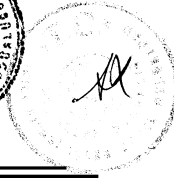
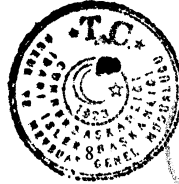
Bu Mutabakat Muhtırası, *Ankara*....'da, *01.02.2024* tarihinde, Türkçe, Arapça ve İngilizce dillerinde, her biri eşit derecede geçerli olmak üzere ikişer asıl nüsha olarak imzalanmıştır. Yorum farklılığı olması durumunda, İngilizce metin geçerlidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Yaşar GÜLER
Millî Savunma Bakanı

LİBYA DEVLETİ MİLLÎ BİRLİK
HÜKÜMETİ ADINA

Abdülhamid DİBEYBE
Millî Birlik Hükümeti Başbakanı ve
Savunma Bakanı

TBMM Basımevi - 2024